

70 godina sustavne konzervatorsko-restauratorske djelatnosti u Hrvatskoj

Tajni život baštine

Središnji događaj bogatoga programa Hrvatskoga restauratorskog zavoda u Europskoj godini kulturne baštine jest izložba "Tajni život baštine. 70 godina sustavne konzervatorsko-restauratorske djelatnosti u Hrvatskoj". Na izložbi će na poučan i interaktivan način posjetitelji upoznati najrazličitije aktivnosti i obilježja djelatnosti bez koje baštinu ne bi bilo moguće sačuvati za buduće generacije. Cilj izložbe je potaknuti širu javnost da njezini postulati – slavljenje, razumijevanje i šticeenje jedinstvene vrijednosti bogate i raznovrsne kulturne baštine – postanu trajna vrijednost.

Tekst i foto: MUO zagreb

Hrvatski restauratorski zavod utemeljen je Uredbom Vlade Republike Hrvatske iz 1996. godine o spajanju Zavoda za restauriranje umjetnina (ZZRU) i Restauratorskoga zavoda Hrvatske (RZH), kao dviju javnih ustanova konzervatorsko-restauratorskih djelatnosti u vlasništvu Republike Hrvatske. Uz odjele u Splitu, Vodnjanu i Ludbregu, koji su Zavodu priključeni na početku 1997. godine, postupno su se pridruživali i odjeli u Dubrovniku i Osijeku (1999.) te Zadru i Rijeci (2006.), čime je prvi put

ujedinjena restauratorska služba na području cijele Hrvatske.

Od uspostavljanja Zavoda do danas djelatnost se proširila na sve vrste umjetnina, spomenika i arheoloških nalaza te je jedan od glavnih nositelja suvremene prakse zaštite i očuvanja kulturne baštine u Hrvatskoj.

Među tisućama projekata istraženih i prezentiranih arheoloških nalazišta, obnovljenih građevina te konzerviranih i restauriranih umjetnina, prema općoj kategorizaciji kulturnih dobara mogu se izdvojiti radovi na obnovi Podunavlja ("Istraživanje, obnova i revitalizacija baštine Ilok – Vukovar – Vučedol), grada Dubrovnika, Tvrđe u Osijeku ili, pak,

dobrima upisanima na UNESCO-ovu listu svjetske baštine (Stari grad Dubrovnik, Dioklecijanova palača u Splitu, katedrale u Trogiru, Šibeniku i Poreču, stećci, šibenska tvrđava sv. Nikole kao dio obrambenog sustava Republike Venecije 16. i 17. stoljeća, čipke te odore i oružje sinjskih alkara). Treba navesti i izvrsne rezultate arheoloških istraživanja: senzacionalni nalazi keramike iz podmorja otoka Mljeta ili, pak, nove spoznaje proizašle iz istraživanja nalazišta Bojna, koje će u bitnome promijeniti tumačenja ranosrednjovjekovne povijesti kontinentalne Hrvatske. Djela istaknutih domaćih i europskih majstora skulpture (majstorski opusi Ivana Duknovića, Jurja Dalmatinca, Ivana Komersteinera, obitelji Straub ili Ivana Me-

štrovića) i slikarstva (od Julija Klovića, Lovre Dobričevića i Nikole Božidarevića, do Ivana Krstitelja Rangera, Vlahe Bukovca i drugih velikana hrvatskoga slikarstva 19. i 20. stoljeća), kao i mnogobrojne umjetnine i predmeti umjetničkoga obrta (povijesni tekstil, koža, metal i papir) iz najbogatijih riznica – sva je ta pokretna baština s povjerenjem dana na zaštitu i obnovu djelatnicima Hrvatskoga restauratorskog zavoda.

IZLOŽBA U MUO

Tijekom godine mnogobrojnim događanjima predstavljeni su počeci projekata koji se realiziraju iz fondova Europske unije, programi aktualnih obnova, kao i uspješno dovršeni projekti. Središnji događaj bogatoga programa Zavoda u Europskoj godini kulturne baštine jest izložba "Tajni život baštine". Ova godina posvećena kulturnoj baštini sretno koincidira sa 70. obljetnicom sustavne konzervatorsko-restauratorske djelatnosti u Hrvatskoj.

U svečarskom raspoloženju 70. rođendana Zavod organizira izložbu kojom će posjetitelji na poučan i interaktivan način, u dijelovima prilagođen i najmlađima, upoznati najrazličitije aktivnosti i obilježja Zavodske djelatnosti, često nedostupne očima javnosti.

Da bi bit konzervatorsko-restauratorske djelatnosti bila što razumljivija posjetiteljima, osnovni pojmovi razjašnjeni su obiljem vizualnoga materijala. Osim usporednih slikovnih primjera, ti pojmovi utjelovljeni su u fizičkom labirintu. Šetnjom kroz labirint otkrivaju se mogućnosti, izbori i zamke s kojima

Izložbom "Tajni život baštine. 70 godina sustavne konzervatorsko-restauratorske djelatnosti u Hrvatskoj" na poučan i interaktivan način posjetitelji mogu upoznati najrazličitije aktivnosti i obilježja djelatnosti bez koje baštinu ne bi bilo moguće sačuvati za buduće generacije.

se u svakodnevnom radu susreću djelatnici Zavoda.

Budući da se sva istražena, konzervirana, restaurirana i prezentirana arheološka, nepokretna i pokretna kulturna baština nalazi, s obzirom na svoju vrstu, na izvornim mjestima ili u muzejima, galerijama i riznicama, priča o njezinu životu prije i nakon radova ispričana je dokumentacijom interpretiranom na vizualno atraktivan način. Prikazana baština nije se birala prema vrijednosnom kriteriju, nego prema jedinstvenosti – bilo da je riječ o neuobičajenoj povijesti,

radikalnim promjenama izgleda koje su slijedile ukus vremena, osobito velikim oštećenjima ili o nesvakidašnjim tehnikama i tehnologijama. Svi prikazi potkrijepljeni su *štiklecima* o radovima ili o predmetu. Ujedno se u svakom dijelu izložbe mogu pronaći i zanimljivi (i šaljivi) podaci iz stručnoga žargona, kao i specifični alati koji se upotrebljavaju u radu na pojedinim vrstama baštine.

Predstavljeno je i nekoliko predmeta na kojima su konzervatorsko-restauratorski radovi bili vrlo zahtjevni i izazovni, poput Radauševe skulpture iz ciklusa *Krvavi fašnik*, prsluka za spašavanje s broda *Titanic* ili kasnosrednjovjekovne pisanice. Relativno malu količinu izloženih predmeta dopunjava igra pronalaznja srodnih umjetnina u stalnome postavu Muzeja za umjetnost i obrt.

Iako namijenjeni najmlađima, interaktivni sadržaji izložbe osmišljeni su da potaknu i privuku sve posjetitelje na angažirano upoznavanje tehnika i materijala koji "život znače" konzervatorima i restauratorima (skriveni mikroskopski uzorci, slaganje mozaika, malo arheološko istraživanje, prepoznavanje različitih tkanja dodiranjem i dr.). ■

